

в БВП да вземат участие и щетите поради замърсяване на околната среда и унищожаване на природните компоненти. Днес тази идея намира израз в концепцията за ЗБВП, разглеждан като разновидност на традиционния БВП. Безспорно, постигнат е значителен прогрес по отношение на неговото измерване, но все още нерешените проблеми доминират над решените и на практика липсват официални статистически данни за ЗБВП, защото неговата оценка е съпроводена най-малкото поне от две групи трудности: **методологически и идеологически.**

Първият вид трудности са свързани с оценката и включването в БВП на нарушенията, нанесени на околната среда в резултат от човешката дейност. По правило в БВП се включват единствено пазарните трансакции, оценени по пазарните цени на стоките и услугите. Остава обаче открит въпросът за това как да се оценят факторите на околната среда, които не са обект на пазарните трансакции. Така например при провеждането на дейност по дърводобив получената дървесина (дърва за огрев, технологична дървесина, масивна дървесина и др.) минава през пазарните механизми със своята стойност и съвсем закономерно намира отражение в БВП. Това обаче не се отнася за други процеси - резултат от тази дейност: птиците и бозайниците изчезват от тези региони, насекомите и другите представители на фауната също биват ликвидирани, ерозията нанася непоправими щети на почвата, които с векове не могат да се възстановят, губят се много представители на флората и т.н. Всички тези компоненти на околната среда засега нямат определени пазарни цени, поради което те не могат да бъдат измерени и оценени, т.е. следователно не могат да намерят отражение (с отрицателен знак) в показателя БВП. Действително човечеството трябва да си отговори на въпроси като: "Колко струва девствената гора?", "Каква е цената на даден водоем (река, езеро, блато и т.н.)?", "Колко струва един тон хумусен слой?", "Колко струва един кубически метър пречистен въздух или вода?" и т.н. Едва когато то даде отговор на тези въпроси, ще може да се счита, че изчисленият БВП точно отразява богатството на дадена страна, нейния реален икономически растеж. Когато започнат да се включват в БВП и щетите поради замърсяване на околната среда, тогава и нейното опазване ще бъде главен приоритет при осъществяване на икономическата дейност. Докато това не стане, каквито и закони да се приемат, нарушаването на екологичното равновесие ще продължи да съществува.

Вторият вид трудности са свързани преди всичко с промените, които трябва да настъпят в мисленето и съзнанието на хората по отношение на проблемите за околната среда и поведението на местното управление. Въвеждането на показателя ЗБВП би довело до дълбоки промени в съзнанието на населението и до въвеждането на нов подход за оценяване на ико-